

Республика Татарстан
Исполнительный комитет
Азалаковского сельского поселения
Сармановского муниципального
района

Татарстан Республикасы
Сарман муниципаль
районының Азалак авыл
жирлегә башкарма комитеты

ПОСТАНОВЛЕНИЕ
№7

КАРАР
31.05.2024 ел.

Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Азалак авыл жирлегә территориясендә сүтелә торган (кисеп алына торган) яшеллекләр бәясен исәпләү һәм компенсацион яшелләндерү методикасын раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районының Азалак авыл жирлегә башкарма комитеты карар итте:

1. Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районының Азалак авыл жирлегә территориясендә сүтелә торган (кисеп алына торган) яшеллекләр бәясен исәпләү һәм компенсация яшелләндерү үткөрү методикасын (кушымта) расларга.

2. Әлеге карарны «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталы»нда игълан итәргә (PRAVO.TATARSTAN.RU) һәм «Сарман муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең рәсми сайтында «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә урнаштырырга.

3. 3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемә алам.

Азалак авыл жирлегә
Башкарма комитеты хаттукчесе

И.Г.Габдулгаизов

Татарстан Республикасы Сарман муниципаль районы Азалак авыл жирлегә территориясендә сүтелә торган (кисеп алына торган) яшеллекләрнең бәясен исәпләү һәм компенсацион яшелләндрерү үткәрү методикасы

I. Гомуми нигезләмәләр

1.1. “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Конституциясе, “Әйләнә-тирә мохитне саклау турында” 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон, “Татарстан Республикасында жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә сүтелә торган (кисеп алына торган) яшеллекләрнең бәясен исәпләү һәм компенсацион яшелләндрерү үткәрү методикасы эшләндрә.

1.2. Методика яшел үсентеләрне хокукый яктан кире алганда компенсация яшелләндрерү өчен муниципаль берәмлек бюджетына кертелергә тиешле түләүләрне исәпләп чыгару өчен, шулай ук Сарман муниципаль районының Азалак авыл жирлегә территориясендә урнашкан яшел үсентеләрне хокуксыз зарарлау яисә юкка чыгару аркасында каралган.

1.3. Методика кулланыла:

инвестиция проектларының әйләнә-тирә мохиткә йогынтысын бәяләү бүлекләрнен һәм аларның экологик экспертизасын әзерләү барышында потенциал зыянны бәяләү өчен, ул Сарман муниципаль районының Азалак авыл жирлегә территориясендә яшел үсентелергә кагылышлы хужалык эшчәнлеген гамәлгә ашырганда барлыкка килергә мөмкин;

табигать факторларын, шулай ук яшелләндрерү объектларының экологик әһәмиятен исәпкә алып, яшел утыртмаларны уң яктан сүтеп (кискән) өчен түләү күләмен санаганда;

хокуксыз зарарлану (үсемлекнең үсешен туктату дәрәжәсенә кадәр түгел) яисә яшел утыртмаларны юкка чыгару нәтижәсендә китерелгән зыянны түләгәндә;

Сарман муниципаль районының Азалак авыл жирлегә территориясендә урнашкан яшел утыртмаларның бәясен билгеләүгә бәйле башка очракларда.

1.4. Әлегә Методика урман законнарын бозу нәтижәсендә урманнарга, шул исәптән урман утыртуларына яки урман утыртуларына агачларга, куакларга һәм лианаларга китерелгән зыянның күләмен исәпләү белән бәйле мөнәсәбәтләргә кагылымый

Сүтелә торган (киселә торган) яшел утыртмаларны классификацияләү һәм идентификацияләү һәм аларның бәясен билгеләү

2.1. Шәһәр яшел утыртмаларының төп типларының сүтелә торган (киселә торган) яшел үсентеләрнең бәясен исәпләү өчен, шәһәр территорияләренең функциональ билгеләнешенә, урнашу урынына, милек рәвешенә һәм ведомство карамагына бәйсез рәвештә, үсемлекләр дөньясының түбәндәге классификациясе кулланыла:

агачлар;

куаклыклар (төркемле һәм ялгыз утырту);

куаклыклардан тере киртәләр;

үлән капламы (газлар һәм табигый үлән үсемлекләре); чәчәклекләр.

2.2. Үсемлекләргә китерелгән зыян күләмен билгеләгәндә ботаника, урман төзелеше, дендрология геоботаника, туфрак-мелиоратив, геологик һәм башка тикшеренүләр, урман һәм үсемлек кадастрлары, үсемлекләр мониторингы, шулай ук паспортучетлы объект мәгълүматлары кулланыла, аларның торышы турында кирәкле мәгълүмат бар.

Үсемлекләр китергән зыянны оештыру-хокукый рәвешләренә һәм милек рәвешләренә бәйсез рәвештә гражданнар, шәхси эшмәкәрләр, оешмалар башкара.

Яшел үсентеләрне юкка чыгару, өстәмә тикшеренүләр үткәрү, экспертлар жәлеп итү, документларны рәсмиләштерү чыгымнары өчен түләү экологик хокук бозуны башкарган зат ачкалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

2.3. Агач-куаклык, үләнчел үсемлекләр китергән зыян (зарар) күләмен билгеләгәндә түбәндәгеләр исәпкә алына:

агач һәм аерым торучы куаклар өчен экземплярларда яисә куаклар өчен погонлы метрларда сүтелә торган (киселә торган) үсемлекләрнең саны һәм аерым үсемлекләрнең микъдарын билгеләү шактый кыен булганда;

үләнчел үсемлекләр каплаган майдан квадрат метрларда;

төр карау, агачларның токым составы (яфраклы яки ылыссы) һәм куаклыклар, үләнчел үсемлекләр төре;

агач кәүсәсенә 1,3 метр биеклектәге диаметры агачның биеклеген, разрядын, 1 берәмлек агач өчен алына торган агач күләмен һәм агачның 1 куб метрын бәяләү өчен. Әгәр дә агачның берничә көпшәсе һәм икенчел кәүсәсе (кәүсәләре) диаметрында 8 сантиметр булса, һәр кәүсә аерым агач дип санала;

бу үсемлекне утырту һәм карау буенча башкарылган эшләрнең бәясе;

сумнарда 1 метрга кадәр биеклектәге үсенте бәясе;

үсемлекләрнең торышы һәм аның кыйммәте;

үсемлекләрне деградацияләү дәрәжәсе (санкцияләнмәгән зарарланганда яки яшел утыртмаларны юкка чыгарганда гына кулланыла).

2.4. Яшел утыртмаларны алганда зыян (зыян) күләме түбәндәге формулалар буенча билгеләнә:

N т/б	Яшел утыртмалар	Зыян (зарар) күләмен исәпләү формуласы*	Шартлы тамгалар
1	Агач	$Y=(C+U+Cv) \times q \times k \times k_2 \times C_v = V \text{ СдЗ}$	<p>Y - зыян күләме C - агачның 1 нөсхәсен утырту һәм үстерү эшләре бәясе (1 нче таблица) Ц - 1 үсенте (1 нче таблица) C_v бәясе - чыгарыла торган агач күләменә бәясе V - 1 данә агачтан алынган агач күләме СдЗ - q үзагачының 1 куб. м бәясе - алына торган агачларның нөсхәләре</p>

			<p>саны kl - үсемлекләрнең уртача яклау үзлекләрен исәпкә ала торган коэффициент (3 нче таблица) к2 - халәтне исәпкә ала торган коэффициент үсемлекләр кц - кыйммәтне исәпкә ала торган коэффициент үсемлекләр кд - деградация коэффициенты үсемлекләр</p>
2	Кустарниклар, лианалар	$Y = (C+Ц) \times q \times kl \times kd$	<p>Y - зыян күләме С - утырту эшләренең бәясе һәм 1 нөсхә яки 1 пог.м үстерү. куаклык, лианалар (2 нче таб) Ц - утырту материалы бәясе (таб. 2) q - тартып алына торган куакларның нөсхәләре саны, лиан kl - үсемлекләр дөньясының уртача яклый торган үзлекләрен исәпкә ала торган коэффициент (3 нче таблица) к2 - халәтне исәпкә ала торган коэффициент үсемлекләр кц - кыйммәтне исәпкә ала торган коэффициент үсемлекләр кд - деградация коэффициенты үсемлекләр</p>
3	Газоннар, чәчәклекләр	$Y = (C+Ц) \times S \times kl \times kd$	<p>Y - зыян күләме С - утырту эшләренең бәясе һәм 1 кв. м газон, чәчәклек (таб. 2) Ц - утырту материалы бәясе (2 нче таблица) S - изелә торган газ майданы, kl чәчәкле - үсемлекләрнең уртача яклау үзлекләрен исәпкә ала торган коэффициент</p>
			<p>(3 нче таблица) к2 - халәтне исәпкә ала торган коэффициент үсемлекләр кц - кыйммәтне исәпкә ала торган коэффициент үсемлекләр кд - деградация коэффициенты үсемлекләр</p>

4	Табигый үлән үсемлекләр	У = 8хк1хкцхкцхкд	У - зыян күләме Б - табигый үләннәр үсә торган к1 мәйданы - үсемлекләрнең уртача яклау үзлекләрен исәпкә ала торган коэффициент (3 нче таблица) к2 - халәтне исәпкә ала торган коэффициент үсемлекләр кц - кыйммәтне исәпкә ала торган коэффициент үсемлекләр кд - деградация коэффициенты үсемлекләр
---	-------------------------------	-------------------	---

*Яшел утыртмаларны алганда зыян (зарар) күләме, кулланучылар бәяләренәң алдагы периода товарларга (эшләргә, хезмәт күрсәтүләргә) үзгәрүен исәпкә алган коэффициент-дефляторны исәпкә алып, үзгәрергә тиеш.

1 нче таблица

Агач үсемлекләренә китерелгән зыяның күләмен билгеләү өчен күрсәткечләр

Диаметр кәүсәсе 1,3 м биеклектә комльдән (ё), см	Биеклек агач (Ъ), м	Разряд по Биеклек	Күләме 1 бер. агач (V), куб. м өчен алына торган агач	Бәясе 1 куб. м агач (Сд), сум.	Бәясе НДСтан (С) башка утырту һәм карау буенча башкарылган эшләр, сум.	Бәясе 1 м га кадәр биеклектәге 1 үсенте (Ц), сум.
Агачларның яфраклы токымнары						
имән						
8 дән 10 га кадәр	5	Ш	0,023	1200,0	2690,3	501,5
10нан 12 гә кадәр	7		0,043			
12 дән 14 кә кадәр	9		0,072			
14 тән 16 га кадәр	1}		0,112			
16дан 18 гә кадәр	13		0,164			
18 дән 20 гә кадәр	14		0,219			
20 дән 24 кә кадәр	16		0,29			
24 дән 28 гә кадәр	18		0,46			
28 дән 32 гә кадәр	20		0,68			
32 дән 36 га кадәр	21		0,94			
36 дан 40 ка кадәр	22		1,23			
40тан 44 кә кадәр	23		1,56			
44 дән 48 гә кадәр	26		2,10			
48 дән 52 кә кадәр	27		2,53			
52 дән 56 га	27	3,00				

кадэр						
56 дан 60 ка кадэр	28		3,52			
60тан 64кэ кадэр	28		4,08			
64 дэн 68гэ кадэр	28		4,65			
68 дэн 72 гэ кадэр	28		5,27			
72 дэн 76 га кадэр	28		5,92			
76дан алып 80 гэ кадэр	28		6,61			
80нэн алып 84 гэ кадэр	28		7,35			
84 дэн 88 гэ кадэр	28		8,13			
88 дэн 92 гэ кадэр	28		8,92			
92 дэн 96 га кадэр	29		9,81			
96 дан 100 гэ кадэр	29		10,70			
100 дэн артык	29		11,63			
Юкэ						
8 дэн 12 гэ кадэр	6	Ш	0,019	489,6	2690,3	501,5
12 дэн 16 га кадэр	9		0,061			
16дан 20 гэ кадэр	12		0,13			
20 дэн 24 кэ кадэр	14		0,23			
24 дэн 28 гэ кадэр	15		0,35			
28 дэн 32 гэ кадэр	17		0,52			
32 дэн 36 га кадэр	18		0,71			
36 дан 40 ка кадэр	19		0,89			
40тан 44 кэ кадэр	19		1,16			
44 дэн 48 гэ кадэр	20		1,40			
48 дэн 52 кэ кадэр	21		1,69			
52 дэн 56 га кадэр	21		2,00			
56 дан 60 ка кадэр	21		2,34			
60тан 64кэ кадэр	22		2,68			
64 дэн 68гэ кадэр	22		2,98			
68 дэн 72 гэ кадэр	22		3,042			
72 дэн артык	22		3,85			
Каен						

10нан 12 гә кадәр	10	.	0,053	489,6	2690,3	501,5
12 дән 14 кә кадәр	11		0,080			
14 тән 16 га кадәр	12		0,117			
16дан 18 гә кадәр	14		0,164			
18 дән 20 гә кадәр	15		0,218			
20 дән 24 кә кадәр	16		0,28			
24 дән 28 гә кадәр	18		0,43			
28 дән 32 гә кадәр	18		0,61			
32 дән 36 га кадәр	19		0,83			
36 дан 40 ка кадәр	20		1,09			
40тан 44 кә кадәр	21		1,40			
44 дән 48 гә кадәр	22		1,76			
48 дән 52 кә кадәр	23		2,17			
52 дән артык	24		2,64			
Усак, ольха, өрәнге, корычагач, карама, ива һәм башкалар тополь						
10нан 12 гә кадәр	11	усак, зирек - II, бетге калганнары - III	0,057	усак 489,6 Калганнары - 200,6	2690,3	501,5
12 дән 14 кә кадәр	13		0,093			
14 тән 16 га кадәр	14		0,133			
16дан 18 гә кадәр	15		0,185			
18 дән 20 гә кадәр	16		0,254			
20 дән 24 кә кадәр	17		0,33			
24 дән 28 гә кадәр	19		0,50			
28 дән 32 гә кадәр	20		0,71			
32 дән 36 га кадәр	22		0,99			
36 дан 40 ка кадәр	23		1,30			
40тан 44 кә кадәр	23		1,61			
44 дән 48 гә кадәр	24		2,02			
48 дән 52 кә кадәр	25		2,50			

52 дән артык	25		2,91			
Агачларның ылыслы токымнары						
Нарат						
8 дән 10 га кадәр	8	II	0,027	920,4	2690,3	708,0
10нан 12 гә кадәр	10		0,049			
12 дән 14 кә кадәр	11		0,076			
14 тән 16 га кадәр	14		0,118			
16дан 18 гә кадәр	15		0,166			
18 дән 20 гә кадәр	16		0,23			
20 дән 24 кә кадәр	18		0,30			
24 дән 28 гә кадәр	20		0,47			
28 дән 32 гә кадәр	22		0,67			
32 дән 36 га кадәр	23		0,91			
36 дан 40 ка кадәр	24		1,17			
40тан 44 кә кадәр	24		1,47			
44 дән 48 гә кадәр	25		1,81			
48 дән 52 кә кадәр	25		2,17			
52 дән 56 га кадәр	25		2,55			
56 дан 60 ка кадәр	25		2,97			
60тан 64кә кадәр	25		3,41	920,4	2690,3	708,0
64 дән 68гә кадәр	25		3,88			
68 дән 72 гә кадәр	26		4,40			
72 дән 76 га кадәр	26		4,93			
76дан алып 80 гә кадәр	26		5,48			
80нән артык	26		6,09			
Чыршы						
8 дән 10 га кадәр	5	II	0,027	920,4	2690,3	708,0
10нан 12 гә кадәр	8		0,049			
12 дән 14 кә кадәр	10		0,076			
14 тән 16 га кадәр	12		0,118			
16дан 18 гә кадәр	14		0,166			

18 дэн 20 гэ кадэр	15		0,23			
20 дэн 24 кэ кадэр	17		0,30			
24 дэн 28 гэ кадэр	19		0,47			
28 дэн 32 гэ кадэр	21		0,67			
32 дэн 36 га кадэр	23		0,91			
36 дан 40 ка кадэр	24		1,17			
40тан 44 кэ кадэр	25		1,47			
44 дэн 48 гэ кадэр	26		1,81			
48 дэн 52 кэ кадэр	27		2,17			
52 дэн 56 га кадэр	28		2,55			
56 дан 60 ка кадэр	28		2,97			
60тан 64кэ кадэр	28		3,41			
64 дэн 68гэ кадэр	29		3,88			
68 дэн артык	26		4,40			
Пихта						
8 дэн 10 га кадэр	5	11	0,018	920,6	2690,3	800,0
10нан 12 гэ кадэр	7		0,036			
12 дэн 14 кэ кадэр	8		0,070			
14 тэн 16 га кадэр	10		0,102			
16дан 18 гэ кадэр	12		0,150			
18 дэн 20 гэ кадэр	13		0,201			
20 дэн 24 кэ кадэр	15	II	0,27	920,6	2690,3	800,0
24 дэн 28 гэ кадэр	16		0,65			
28 дэн 32 гэ кадэр	19		0,91			
32 дэн 36 га кадэр	21		1,19			
36 дан 40 ка кадэр	22		1,51			
40тан 44 кэ кадэр	24		1,87			
44 дэн 48 гэ кадэр	26		2,27			
48 дэн 52 кэ кадэр	27		2,70			
52 дэн 56 га кадэр	27		3,11			
56 дан 60 ка	27		3,75			

кадэр						
60 тан артык	27		3,90			
Карагай						
10нан 12 гэ кадэр	11	II	0,068	920,4	2690,3	800,0
12 дэн 14 кэ кадэр	13		0,105			
14 тэн 16 га кадэр	14		0,150			
16дан 18 гэ кадэр	17		0,209			
18 дэн 20 гэ кадэр	18		0,276			
20 дэн 24 кэ кадэр	19		0,36			
24 дэн 28 гэ кадэр	21		0,55			
28 дэн 32 гэ кадэр	24		0,80			
32 дэн 36 га кадэр	26		1,08			
36 дан 40 ка кадэр	27		1,43			
40тан 44 кэ кадэр	28		1,81			
44 дэн 48 гэ кадэр	29		2,23			
48 дэн 52 кэ кадэр	30		2,68			
52 дэн артык	30		3,17			
Кедр						
10нан 12 гэ кадэр	10	II	0,053	920,6	2690,3	800,0
12 дэн 14 кэ кадэр	11		0,080			
14 тэн 16 га кадэр	12		0,117			
16дан 18 гэ кадэр	14		0,164			
18 дэн 20 гэ кадэр	15		0,218			
20 дэн 24 кэ кадэр	16		0,28			
24 дэн 28 гэ кадэр	18	II	0,43	920,6	2690,3	800,0
28 дэн 32 гэ кадэр	18		0,61			
32 дэн 36 га кадэр	19		0,83			
36 дан 40 ка кадэр	20		1,09			
40тан 44 кэ кадэр	21		1,40			
44 дэн 48 гэ кадэр	22		1,76			
48 дэн 52 кэ кадэр	23		2,17			
52 дэн артык	24		2,64			

2 нче таблица

Куаклы һәм зыянынң күләмен билгеләү өчен күрсәткечләр үлән үсемлекләре

№ т/б	Яшел утыртмалар	Үлчәү берәмлеге	Бәясе НДСтан (С) башка утырту һәм карау буенча башкарылган эшләр	Утырту материалы бәясе (Ц)
Куаклыklarның яфрагы токымнары				
1	Тере койма	сум	469,43	500,0
2	Ялгыз нөсхәләр	1 данәгә сум	313,1	150,0
Куаклыklarның ылыслы токымнары				
1	Ялгыз нөсхәләр	1 данәгә сум	461,6	600,0
Лиана				
1	Ялгыз нөсхәләр	1 данәгә сум	313,1	150,0
Газоннар				
1	Болынлы үләннәр белән тулган табигый үләнчел үсемлекләр	1 кв. метрга сум		
2	Кыр үләннәре белән табигый булган үсемлекләр	1 кв. метрга сум		
3	Газоннар (газ үләннәре орлыкларын чәчү белән)	1 кв. метрга сум	74,43	85,0
4	Рулонный газон	1 кв. метрга сум	200,0	100,0
Чәчәкләр				
1	Чәчәкләр	1 кв. метрга сум	650,0	чәчәкле-декоратив үсемлекләр сортларына бәйлелектә

Таблица 3

Үсемлекләреннән әйләнә-тирә мохитне саклау үзлекләрен исәпкә алган коэффициентның кыйммәте (k1)

Исемлек	кыйммәте k1
Гомуми файдаланудагы агачлар	2
Чикле кулланыштагы агачлар	1,5
Махсус кулланыштагы агачлар	1

4 нче таблица

Үсемлекләрнең торышын исәпкә ала торган коэффициентның әһәмияте (к2)

Торышы	Составы үсемлекнең коелу халәтенә бәйле рәвештә билгеләнә.	К2 нең кыйммәте
Яхшы (сәламәт утыртмалар) I	Яфракларның 100% ы	2
Уртача көчсезләнгән II	Яфракларның 90-70% ы	1,5
Көчле көчсезләнгән III	Яфракларның 60-40%ы	1
Тотылган (кибә торган) IV	Яфракларның 30-20%ы	0,5
Һәлак булучы V	Яфракларның 20-10%ы	0,1
Һәлак булган VI	Яфраклар юк	0

5 нче таблица

Үсемлекләрнең кыйммәтен исәпкә алган коэффициентның әһәмияте (кц)

Кыйммәтләр төркеме	Агач һәм куак төрләре	Кц әһәмияте
1 нче төркем (аеруча кыйммәтле)	- ылыслы, мәңге яшел агачларның барлык төрләре, шул исәптән: эрбет, нарат, чыршы, ак чыршы, карагай: - яфраклы агачларның кайбер төрләре, шул исәптән: имән, корычагач, зирек, карама, ильм	1,5
2 нче төркем (кыйммәтле)	- ылыслы куакларның барлык төрләре; - яфраклы агачларның кайбер төрләре, шул исәптән: юкә, каен, өрәңге	1,2
3 нче төркем (аз кыйммәтле)	- агачларның башка төрләре һәм яфраклы куаклар	1

6 нче таблица

Үсемлекләр деградациясе коэффициентының әһәмияте (кд)

Үсемлекнең торышы	Дәрәжә деградация	Зурлыгы кд
Һәлак булган (тулысынча деградация, юк ителгән)	100%	5
Һәлак булучы (шактый деградация, исән кала алмый)	99%-90%	2,5
Тотылган (көчле деградация)	89%-60%	2
Хәлсез (уртача деградация)	59%-30%	0,9
Урта хәлсезләнгән (начар деградация)	29%-10%	0,5
Сәламәт (деградация бик аз)	9%-1%	0,1

III. Сүтелә торган (киселә торган) яшел үсентнлэргә акчалар кертү һәм тоту тәртибе

3.1. Сүтелә торган (киселә торган) яшел үсентеләр өчен акчалар түбәндәгеләр исәбеннән ясала:

сүтелә торган (киселә торган) яшел утыртмалар өчен түләүләр;
яшел утыртмаларны законсыз жимерү (кисү) аркасында китерелгән зыяны
каплау (компенсацияләү);

административ хокук бозулар турындагы законнар нигезендә алына торган яшел утыртмаларга зыян китергән өчен штрафлар;

яшел утыртмаларны яклау һәм үстерү максатларына гражданнарның һәм юридик затларның, шул исәптән чит илләрнең, ирекле кертемнәрен;

башка чыганақлардан керемнәр.

3.2. Яшеллекләр законсыз зыян күргәндә яки юк ителгәндә зыяны каплау чаралары, штрафлар суд карары буенча билгеләнгән тәртиптә рәсмиләштерелгән обадминистратив хокук бозулар протоколлары нигезендә кертелә..

Күрсәтелгән түләүләрнең күләме юкка чыгарылган үсемлек өчен Методика тарафыннан 5 мәртәбә һәм һәр зарарланган үсемлек өчен 1/2 мәртәбә билгеләнә.

3.3. Яшел утыртмаларны юкка чыгарган һәм законсыз юкка чыгарган (зарарланган) өчен физик һәм юридик затлар санап киткән акчалар Азалак авыл жирлегенең жирле бюджетына керә һәм төзекләндерү маддәсе буенча тотыла.

Жимерелеп беткән яшел үсентеләр өчен алынган акчалар юкка чыгарылган яки зарарланган урынына яшел утыртмаларны торгызуга тотыла, шул исәптән түбәндәге эшләрне финанслауга:

- агач һәм куак үсентеләрен казып алуны, автотранспортка төяүне һәм бушатуны, агач комнарын төрүне, үсентеләрне һәм орлыкларны яшелләндерү өчен алына торган бәягә түләүне дә кертәп, утырту материалын сатып алу (эзерләү) һәм илтәп житкерү;

- жирне, планировканы, сөрүне, дисклаштыруны, туфрақны фреза белән йомшартуны, тырмалауны, жирне тигезләүне дә кертәп, газон урнаштыру һәм агач һәм куаклар утырту өчен эзерләү;

- агач һәм куаклар утырту өчен казыклар һәм канаулар (траншеялар);

- агачлар, куаклар утыртканда һәм газлар төзегәндә грунтны 25%, 50% яки 100% ка алыштыру;

- биоматлар, агач рәшәткәләр, киём-салым, дерн бәясен дә кертәп, откосларны ныгыту;

- утырту урыннарын эзерләгәндә һәм газлар төзегәндә туфрақка органик һәм минераль ашламалар кертү;

- агач һәм куакларны эзер чокырларга һәм траншеяләргә утырту;

- үләннәр орлыкларын чәчү, шул исәптән гидрочәчүне, дерн салуны да кертәп;

- вертикаль яшелләндерү эшләре; -газон

үләннәре орлыклары үсәп чыккан;

- гомуми файдаланудагы яшелләндерүнең гамәлдәге объектларын реконструкцияләү;

- яшел утыртмалар утырту һәм утырту өчен махсус техника сатып алу;

- чүп-чарны төяү һәм алып китү;

- компенсация яшеллэндерү өчен территорияне эзерләү эшләре (корыган агачлар, агач ботаклары өеме, территорияне планлаштыру, су сибү суүткәргечен урнаштыру, юл-тропика челтәрен булдыру, яктырту, кече архитектура формаларын урнаштыру һ.б.) төзелеш бәясенәң 70% ыннан да артык булмаган күләмдә;

- чәчәклекләр төзелеше;

- паркларны һәм скверларны төзеклэндерү.

Компенсацион яшеллэндерү чараларын башка максатларда файдалану тыела.